

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NR. 2
10. MARTS
1966

Kong Baudoin besøgte den 8. februar sammen med Kong Frederik Ryvangen og nedlagte en krans ved mindesmærket.

HADERSLEV BANK
Aktieselskab

ANTON PETERSEN
Korn-, foderstof- & brændselsforretning
Toftlund

SPARE- & LAANEKASSEN
I MARSTAL

LØGUMKLOSTER AUTO SERVICE

DEN DANSKE LANDMANDSBANK
Gothersgade 18, Fredericia

MIDTSJÆLLANDS TØJRENERI
Tølløse

MALERNES FAGFORENING
Stengade 30, København

ALBUMIN
Amerikavej 20 - København NV
Telefon 21 66 75

ALPHA PLASTIC
Smedegade 7, København N.
Telefon 35 77 18

K. HAGENS FJEDERFABRIK A/S
Dronning Olgasvej 23, København F.
Telefon 10 10 26

BAGERNES FAGFORENING
Aaboulevard 30, København

S. GRØNBÆK
Snedkermester
Sevelvej 36, Vinderup, tlf. 51

VINDERUP MØLLE
Telefon Vinderup 4

VINDERUP BANK A/S
Nørregade, Vinderup, tlf. 43

GRUNDFOSS
BJERRINGBRO PUMPEFABRIK
Bjerringbro, telefon 8 14 00

STØT KAMPEN FOR
KRÆFTENS BEKÆMPELSE

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjælp på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.
Charlottenlund. Ordrup 5075.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. TAg 328.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtastvej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 B, København N, TAgA 8502 (kontortid 9-16, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Taga 328 (træffes bedst 17,30-18,30)

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD

	Side
Når realiteter kaldes svulst og patos	27
En »illegal« blev anerkendt	29
En forsoningskirke i Dachau ..	31
Da sandheden var rationeret ..	33
Søndagstur til Sachsenhausen ..	35
Fangegrupperne	37
Hende derhjemme XIII	41
Bøger	48
Dagbogsblade	48

Når realiteter kaldes *svulst og patos*

Dagbladet Politiken har bragt 2 kronikker — med et vist mellemrum — med den emnemålsætning at bedømme okkupationsårene, set med unge, kritiske øjne.

Vi beskæftiger os i dag med den nyeste kronik, og vi håber ret snart at få plads til en omtale og bedømmelse af forløbereren.

Ulla Dahlerup havde i kronikken for 6. februar sat sig som mål ud fra en omtale af Markus Bjarnasons bog: „Danmark under Besættelsen 1940—45“ at fremsætte en række kritiske bemærkninger, dels om bogen, dels om emnet.

DET KRITISERES I KRONIKKEN, at det i bogen aldrig direkte nævnes, at hovedparten af befolkningen var totalt passiv under hele tyskertiden, at frihedskæmperne under besættelsen var i mindretal, men forbløffende hurtigt efter krigen blev til flertallet, at kortet over tyske kz-lejre kun markerer de lejre, i hvilke der sad danske.

Hun finder, at hun selv er udenforstående og ikke kan dele den svulst og patos, som den ældre generation så ofte omgiver besættelsestiden med.

Besættelsestiden skildres som en biting, og hun søger at latterliggøre bogens skildring af kampene den 9. april. Hun finder, at skolen har gjort hvad den kan for at opelske chauvinistiske følelser. Hun finder endvidere, at den hjemlige besættelsestid kommer til at virke provinsiel i en eftertids øjne, og nævner flere af 2. verdenskrigs store begivenheder. Hun føler trang til at græde over den hjemlige selvmedlidenhed og ironiserer over, at det skulle være et privilegium at have levet under besættelsen og antyder, at der ligger en „skyldfølelse“

til grund for den megen skriven om besættelsen.

☆

PÅ MANGE MENNESKER har den omtalte kronik virket meget irriterende. Det bør dog anføres, at der ikke er nogen rimelig grund til at skyde på det dagblad, der har bragt artiklen, endvidere må modstandsfolk finde sig i, at unge kritiserer.

Man bør dog ikke angribe Ulla Dahlerup for, at hun ikke selv var aktiv, for hun er så ung, at hun ikke havde mulighed for at deltage i modstandskampen.

Der er langt snarere grund til at beklage, at hun har behandlet emnet så overfladisk, som tilfældet er. En virkelig dybdeboring i emnet kunne nok have interesse.

Det må også beklages, at hun slet ikke har forstået, hvad meningen er med den kritiserede bog.

Den er en hjælp for skolen til i de større klasser at dyrke besættelsestiden som emne. Det er i øjeblikket det mest populære af alle emner i skolens emneundervisning, og det pædagogiske princip for denne undervisningsform er netop, at man *ikke* skal vide noget om alt, men alt om noget.

Det er bogens styrke, at den holder sig til sit emne. Den gør det på en særdeles levende og ædruelig måde. At der så også kunne skrives en helt anden bog, der passede Danmark 1940—45 ind i verdensbegivenhederne, er en helt anden sag.

Der er grund til at glæde sig over de store elevers levende interesse for Danmark i okkupationsårene. Hvis denne interesse ikke var til stede, var den omtalte bog slet ikke blevet udgivet.

F—k.

<p>W. WESTER Asylgade 18, Skanderborg, tlf. 2 14 88</p>
<p>TEKSTILARBEJDERNES FAGFORENING Nørregade 21, Ikast</p>
<p>HVIDE SANDE SØMANDSHJEM Telefon 7 og 197</p>
<p>E. BREKKES MANUFAKTURHANDEL Hvide Sande, tlf. 13</p>
<p>M. LANDROCH Trikotagenålefabrik Thorsgade 3, Ikast, tlf. 5 10 23</p>
<p>NIELS MYLLERUP Automekaniker E. Christensensvej, Ikast, tlf. 5 16 56</p>
<p>HAMMERUM HERREDS SPARE- OG LÅNEKASSE Bredgade 50, Ikast, tlf. 5 19 55</p>
<p>SVEND SLOTH CARLSEN Købmandsforretningen Bovlstrup, tlf. 36</p>
<p>H. HENRIKSEN Murermester Enghavevej 60, Ikast, tlf. 5 18 66</p>
<p>CHR. LYNGBAK MADSEN Murermester Gl. Kongevej 20, Ikast, tlf. 5 13 99</p>
<p>G. WAADDE-NIELSEN Trikotagefabrik Skolegade 6, Ikast, tlf. 5 17 99</p>
<p>TH. PEDERSEN OG SØNNER Bagermestre Nørregade 53, Holstebro, tlf. 2 00 97</p>
<p>C. A. BECHGAARD Civilingeniør & entreprenør Grævlingevej, Højbjerg, tlf. 7 05 71</p>
<p>ANDELSSMØR (Smøreksporjørforeningernes Fællessalg) Dalgas Avenue 42, Aarhus, tlf. 4 33 00</p>

<p>SKRÆDERIET „LYN“ Konfektion — Skræderi — Lingeri Nørrebrogade 68 - Vesterbrogade 93 - Amg.brogade 15 - Bagsværd Hovedgade 79</p>
<p>KRENKERUP GODS Saxkjøbing</p>
<p>BONDE's BOGTRYK/OFFSET Hejrevej 39, København NV. Telefon Ægir 9700 - 6100</p>
<p>DANSK LÆDER- & SKOTØJSINDUSTRI AKTIESELSKAB Heimdalsgade 14—16, København N. Telefon Ægir 11.422</p>
<p>AUTOLAKERERI v/ A. Frøkjær Christensen Rentemestervej 61, København NV.</p>
<p>HJALMAR JOENSEN's LITOGRAFISKE ETABLISSEMENT A/S Prags Boulevard 45, København S, tlf. Asta 6643</p>

**STØT KAMPEN FOR
KRÆFTENS BEKÆMPELSE**

En »illegal« blev anerkendt

Afgørelse af stor principiel interesse vedrørende erstatning til frihedskampens folk.

Det er lykkedes at få en mand, der „kun“ har været illegal, kendt berettiget til erstatning fra Direktoratet for Ulykkesforsikring. Fremtidig får den pågældende en månedlig rente.

Afgørelsen i denne sag er bemærkelsesværdig. De illegale er omtalt i lov nr. 475 — den meget omdiskuterede — men hidtil har det ikke været praksis at støtte folk, der „kun“ var illegale, og som altså ikke har været deporteret.

Den pågældende mand har udført et stort og dygtigt illegalt arbejde. Han blev arresteret og sendt til Horsørød. Endnu inden hans sag var afsluttet, lykkedes det ham at grave sig ud under hegnet og flygte.

Såvel tyskerne som politiet efterlyste ham. Der blev sat en pris på hans hoved på 10.000 kroner — levende eller død.

Han fortsatte imidlertid sit illegale arbejde. Lykken stod ham bi. Han blev aldrig taget igen, selv om det selvfølgelig flere gange var „tæt på“.

„Hul på bylden“

Efterkrigstiden har for hans vedkommende delvis været en sygejournal. Megen skade havde han taget, og der var ikke tvivl om „årsagsforbindelse“ mellem krigens oplevelser og sygdommene. Alligevel lå det meget tungt med hans sag — nogen form for erstatning kunne man ikke nå frem til.

Sammenslutningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen forsøgte at tage hans sag op. Systematisk klarede man den ene forhindring efter den anden, og nu kom man frem til et resultat. Dermed er der slået „hul på bylden“. Det er klart fastslået, at der nu ikke *principielt er noget til hinder for, at folk, der „kun“ har været illegale, kan anerkendes.*

Mandens egen forklaring

Vi vil kort tage noget af denne mands efterkrigstidshistorie for at fastslå, hvordan det lykkedes at få hans erstatning

igennem. Og lad os begynde med at lade manden give udtryk for sin taknemmelighed.

— Først og fremmest vil jeg gerne takke S sammenslutningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, siger han. Tak for hjælpsomhed og kammeratskab. Alene havde jeg aldrig fået sagen gennemført.

Sygejournalen

Min sygejournal har set sådan ud:

Jeg fik et hjerteanfald i foråret 1952, men det gik over, og jeg fortsatte mit arbejde. Næste anfald kom i december 1958. Jeg blev kørt til Sundby hospital, hvor jeg var indlagt i tre måneder. Atter genoptog jeg mit arbejde, men i marts 1962 lå jeg der igen. Jeg rejste på ferie i Sverige for at genvinde kræfterne, men blev trods dette stadig mere og mere træt og min søvnløshed tiltog.

Efter ferien gik jeg til min sygekasselæge, og jeg blev omgående indlagt på hospital, hvor man dog meddelte, at man „ikke kunne gøre noget“. Omtrent på dette tidspunkt kom jeg i forbindelse med et medlem af bestyrelsen for S sammenslutningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen. De spurgte mig ud om min sygdom og påpegede, at jeg „muligvis kunne komme ind under lov nr. 475“.

Foreningen fremsendte en ansøgning og modtog allerede den 24/3 1963 det første afslag. Man appellerede omgående, og derefter indledtes en større procedure af undersøgelser.

Dr. Poul Thygesen fandt frem til, at 50 pct. af min invaliditet sandsynligvis stammede fra det hektiske nervepres i krigens dage. Bare det at tale med denne læge var mig til stor hjælp. For en gangs skyld traf jeg et menneske med forståelse af krigens vanskeligheder.

Gang på gang løb vi dog alligevel ind i forhindringer, hvor myndighederne holdt fast ved „love og praksis“, men vanskelighederne blev klaret via sammenslutningens forhandlinger. Nu er resultatet nået, og min økonomiske status er nogenlunde:

Jeg modtager invaliderente samt invaliditetstillæg og bistandstillæg. Hertil kommer, at jeg fra ulykkesforsikringen nu er tilkendt kr. 820,10 om måneden, så jeg ialt når op på kr. 1226,10 månedligt. Det synes jeg er et godt resultat.

En stor sejr

Gennemførelsen af denne sag er i dobbelt forstand en sejr for S sammenslutningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen. De har nemlig ikke bare hjulpet en nødlidende kammerat, der både var slået ud rent helbredsmæssigt, men også økonomisk. Men det lykkedes at få en mand, der „kun“ har været illegal, anerkendt ifølge lovene. Der hersker ikke ringeste tvivl om, at den trufne afgørelse helt er i overensstemmelse med erstatningslovens ånd, men det har været fantastisk svært at få det gennemført efter lovens bogstav.

De pågældende myndigheder har været bange for konsekvenserne, og man forsøger gang på gang at slå den slags sager ned ved at henvise til en manglende „årsagsforbindelse“.

Det siger sig selv, at det kan være uhyggeligt svært på nuværende tidspunkt at dokumentere, at de dårlige nerver, et dårligt hjerte eller andre tilsvarende ting, stammer fra efterlysninger, arrestationer, tortur eller lignende, som de pågældende har været ude for i krigstiden. Ingen, der selv var med *dengang*, er i tvivl om, at de fleste af „nerverne“ og sygdommen stammer fra krigens tid. Men myndighederne henviser til: „Hvem siger, at sygdommene ikke ville være kommet, selv om den pågældende ikke havde været ude for krig, besættelse og alle de ting, der fulgte med?“ Årsagsforbindelsen er vanskelig at fastslå — og den skal ligge helt klar for at man kan opnå erstatning.

Sammenslutningen har en snes sager, hvor de gerne ville hjælpe tidligere illegale. Nu og da har man forsøgt at få sagerne frem, men det har ikke været muligt. Nu da den første „prøvesag“ er gået igennem, vender man botten og forsøger på ny at få ryddet op i den snes sager, der ligger.

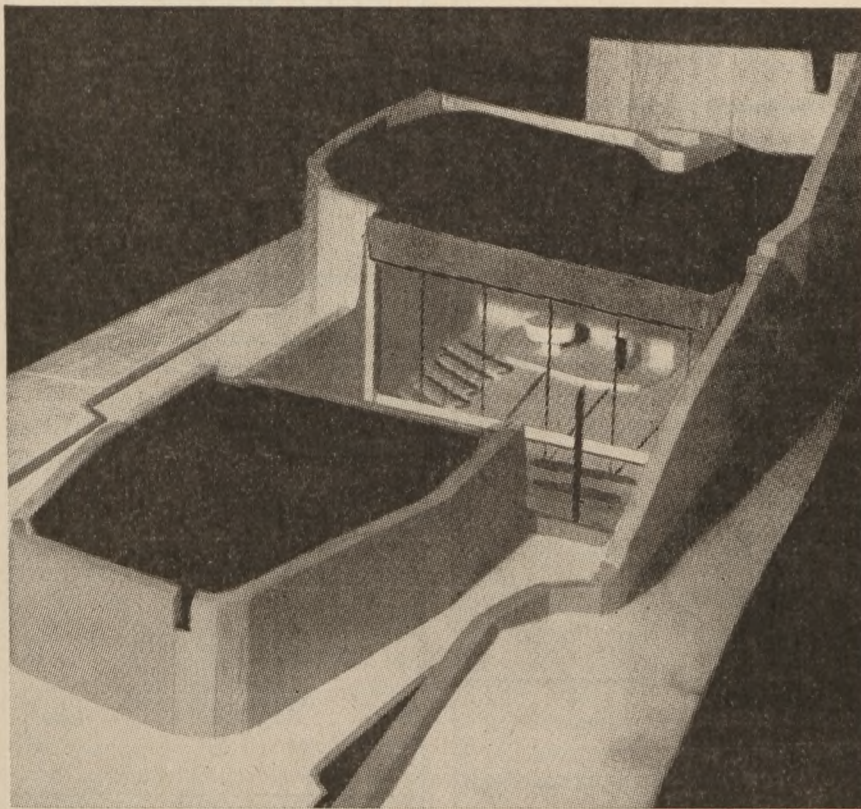
For nu ved man, at der *principielt* ikke skulle være noget til hinder for en positiv afgørelse. Og det er en stor sejr — et langt skridt videre på vejen!

H. F.

PEDER ANDERSEN Vestergade 1, Hammel
KAJ HOLM Landinspektør, Hammel
ANDRE E. BENTSEN Manufakturhandel Nr. Snede, tlf. 26
ØDSTED TØMMERHANDEL v/ Robert Bøgh, Ødsted
CARL GADEGÅRD Købmand Østergade 46, Hammel, tlf. 61
KOLDING FYRVÆRKERIFABRIK
A. H. ULLERUP & SØN A/S Toftlund
HOPPE & CHRISTENSEN Kolding
CHR. MADSENS HØNSERI St. Sjørup, Ørsted Telefon St. Sjørup 44
HANS SØRENSEN & SØN MASKINFABRIK Tarm — Telefon 114
SV. AA. RAVN Trikotagefabrik Ringvej 30, Viborg, tlf. 494
R. RASMUSSEN Købmand Hov — Telefon 101
A. PETERSEN Skibsbygmester Hov — Telefon 115
A. KEHLET Trustrup
CARL KNUDSEN's HANDELSGARTNERI Kolind — Telefon 101
BRUGSFØRENINGEN FØR ALLINGAABRO OG OMEGN Telefon 33
RICHARD NISSEN's TREVARERFABRIK Fælledvej 7, Langaa, telefon 104
BANKEN FØR MARIAGER OG OMEGN AKTIESELSKAB Mariager — Telefon *4 14 44
MARIAGER TRÆLASTHANDEL AKTIESELSKAB Mariager — Telefon *4 14 00
ERIK VENDELBOE Bubbel, Hurup
AAGE PINHOLT Pugpøt, Bøvling

SPAREKASSEN FØR KJØGE OG OMEGN Køge
H. HOFFMANN & SØNNER A/S Entreprenører Maltegaardsvvej 24, Gentofte
NORDISK DIESEL AKTIESELSKAB København SV. — Telefon 21 31 41
H. FOLMER & CO. Statsaut. skibsmæglere Fredericiagade 57, København K. — Minerva 2510
OPPENHEJM OG PRANGEN Advokat-Firma Rådhuspladsen 59, København V. - Ce. 3537 - Mi. 3537
J. FØGE JENSEN Skelbækgade 2, København V. Telefon Hilda 2020
N. FR. NIELSEN Vendersgade 14, København K. Telefon 11 00 58
DANSK POLITIFØRBUND
FOLKETURIST A/S Aaboulevarden 84, København N. Telefon 35 56 33
SKANDINAVISK KONTROL AKTIESELSKAB A. L. Drewsensvej 2, København Ø. - Tlf. Tria 3245
THEODOR KRÜGER's EFTF. AKTIESELSKAB Lersø Park Allé 109, København Ø. - Tlf. Ryvang 6222

En forsoningskirke i Dachau

Modellen til forsoningskirken i den tidligere kz-lejr i Dachau er her fotograferet. Man ser salen, gårdsrummet og kirkerummet.

Den evangeliske kirke i Tyskland arbejder på i forbindelse med museet i Dachau at få opført en evangelisk kirke. Der er allerede nedsat et udvalg til at arbejde med at samle de ca. 1,2 mill. DMark sammen, der skønnes at skulle bruges til formålet.

Pastor G. L. Bouman, Holland, der selv har været fange i Dachau, har som medlem af det omtalte udvalg for rejsningen af kirken rettet henvendelse til tidligere danske fanger fra Dachau og bedt dem om at være med til at samle penge ind til kirken.

For at støtte arbejdet med indsamlingen i Danmark er der dannet et arbejdsudvalg med pastor Poul Riis som formand, Agner Vennike som kasserer, medens Erik Beermann fungerer som kasserer. Så snart de nødvendige formaliteter er bragt i orden, vil også PIGTRÅDs læsere

høre nærmere om den påtænkte indsamling.

Der er stadig mange i Tyskland, der helst vil glemme alt fra krigen og fra nazismens tid. Således har et hold unge fra den evangeliske kirke i Tyskland ønsket at yde en arbejdsindsats for den planlagte kirke i Dachau. Egnens befolkning og myndighederne i München har set med alt andet end blide øjne på dette initiativ.

Kristeligt Dagblad har gengivet et interview, nogle tyske journalister har haft med lederen af arbejdsområdet.

— Egnens befolkning plager os dagligt med bebrejdelser for, at vi ikke lader glemselens græs gro over, hvad der i fortiden er begået her i Dachau. Det har ingen mening at rive op i gamle sår.

Den samme modvind har gruppen

mødt fra de bayerske myndigheders side. Man har nægtet „sonings-gruppen“ at benytte en fortrinlig barak til opholdssted under arbejdet. For egne beskedne midler har de unge måttet opføre en primitiv barak, men ustandselig har de fået stillet spørgsmålet: „Hvornår river I det skur ned igen?“

— — —

Og nu ønsker altså en kræds af tidligere Dachaufanger at støtte disse „forsoningskræfter“ i Tyskland med rejsningen af en kirke, der skal stå som et monument, der vel skal minde om fortiden, men i lige så høj grad skal sigte mod fremtiden, så kirken i sandhed må blive en forsoningskirke. Arbejdsudvalget ønsker også med den danske indsats at være med til at ære mindet om de kammerater, der ikke kom hjem fra koncentrationslejren Dachau.

☆

Upopulært med mindeparker ved kz-lejre i Tyskland

— Er det egentlig ikke upopulært at oprette kz-mindeparker? spurgte dagbladet „Vestkysten“ Grome Nielsen, Neuengammeforeningen, i forbindelse med indvielsen af mindelunden.

— En temmelig almindelig reaktion i Tyskland er denne: Nå, nu den melodi igen! Kan vi dog ikke endelig blive færdig med den historie? Nu må det snart være tilstrækkeligt! Iod svaret, og Grome Nielsen tilføjede:

Hamburgs senat har imidlertid engageret sig stærkt i sagen — og der er ofret meget betydelige offentlige beløb. Belgiere, danskere, franskmænd, englændere, indokinesere, grækere, hollændere, italienere, tyskere og mange andre nationaliteter sad i Neuengamme — 4800 danskere havde i kortere eller længere tid ophold her. De danske politifolk passerede gennem Neuengamme på vej til andre lejre — i dag (mandag) er et halvt hundrede af dem inviteret til at besøge Hamburgs politipræsidium, og politipræsidenten er vært ved en middag for de danske kolleger.

A/S JESPER DINESEN
Hobro — Telefon *2 10 11

DAGBLADET's BOGTRYKKERI
Ringsted

ROSKILDE
KONTANTFORRETNING A/S
Roskilde

SV. AA. ENGSTRØM A/S
Aut. forh. af Folkevogne
Vermlandsgade 34—36, København S.
Telefon Su. 4900

ALF LEHRMANN
Automobilforretning
Haarby, Fyn

PERSSON's CLICHE-ANSTALT I/S
Bredgade 25 E, København K.
Telefon Minerva 8713

NYDALON A/S
Købmagergade 22, København K.
Telefon Minerva 825

NIELSEN & RAUSCHENBERGER
Lundtoftevej 7, Lyngby
Telefon *88 22 66

HELGE FLEICHER
Kristineberg 3, København Ø.

JOH. BRÜNNICH

ROBERT BOSCH A/S
Jagtvej 155, København N.
Telefon Ægir 4601

SORØ STOLEFABRIK A/S
Sorø

BLAUENFELDT & TVEDE
Svanevej 3—7, København NV.
Telefon *ÆG. 4530

TOMMERUP STOLEFABRIK
Tommerup, Fyn

A/S ASSENS ELEKTRICITETSVÆRK

HANS JENSEN's EFTF.
Trikotagefabrik
Bredgade 4, Ikast
Telefon 5 15 22

A/S FRØCONTORET
Kolding
(for undersøgt markfrø)

S. M. ANDERSEN A/S
Herreekvipering
Gothersgade 25, Fredericia

RONDE HØJSKOLE
UNGDOMS- OG EFTERSKOLE
Program tilsendes
Ring til (063) 7 10 91
Jef Tange,
forstander

ELIAS B. MUUS A/S
Kerteminde

CARL P. JENSEN
Traktorimport
Nørre Nebel

JOHANNES FOG
Trælast- & bygningsartikler
Lyngby Hovedgade 45 B
Kgs. Lyngby
Telefon 87 10 01

PIRELLI
Nordisk Pirelli A/S
Vodroffslund 7, København V.
Telefon Hilda 3070

ANKERHUS
TAPET- & FARVEHANDEL
Esbjerg

JOHS. MULLER
Træskofabrik
Haslevej 513, Rønne

BYGGECENTRUM
Gyldenløvesgade 19, Kbh. V.
Fri adgang

JENS FOGH A/S
Aut. Ford-forhandler
Brogården, Østertorv, Skive, tlf. *2100

VENG CHRISTENSEN & CO. A/S
Gl. Kongevej 33, København V.
Telefon 31 78 90

CHR. B. LYNDSIE
Rådmandsgade 17, København N.
Telefon Ægir 11.415

KNUD PLOUGSØE
Møbler
Pileallé 55, København F., tlf. Eva 5685

DANSK SKOVFORENING

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND
er raske kammeraters hilsen
til de syge

C. B. D.

Da sandheden var rationeret

Af landsretssagfører R. Prytz.

En bog om den illegale presse 1940—45.

Den, der ikke selv har oplevet de dramatiske 5 år herhjemme, kan vist have vanskeligt ved at forstå, at vi overhovedet nogen sinde nåede frem til den 29. august 1943, da regeringen omsider sagde det NEJ, der udløste den tyske reaktion dagen efter, det NEJ, som Norge sagde straks d. 9. april, men som hos os først kom, da 2/3 af besættelsestiden var gået.

Thi tilsyneladende havde den utrolig stærke militærmagt alle kort på hånden: Ud over sin egen magt en særdeles lydige regering, der endda fandt på at hævde, at tyskerne var her „*efter overenskomst*“; og en regering, der brugte (misbrugte) alle midler og institutioner: hele administrationen, politiet, domstolene, industrien — de arbejdsløse kunne bare tage arbejde i Tyskland —, radioen, pressen — der faldt bøder til dem, der ikke bøjede sig for censuren; og visse selvstændige penne fik straks skriveforbud. Selv kongehuset blev misbrugt.

Det var kun „ungdommelige og ubesindige“, som ikke forstod, at man selvfølgelig skulle bøje sig i enhver situation i „disse for vort land så alvorlige forhold“. Der var kun et enkelt svagt punkt: *Sandheden blev rationeret*, ja, i mange tilfælde helt forbudt.

Ikke blot sandheden om, hvad der skete, men også i høj grad om ret og uret. Som det går ved alle rationeringer: Varen bliver ganske særligt eftertragtet; alle skal have den, selv om man ellers ikke havde interesse i den. Og dermed har vi et eksempel på forskellen mellem tysk og britisk opfattelse: Kort efter 9. april tog englænderne til Island for at hindre tyskerne i at komme dér; og det lokale kommunistiske blad skældte englænderne huden fuld — uden censur! „Rationering“ kommer af det latinske *RATIO* = fornuft eller „*RATIONALIS*“ = fornuftig; men rationeringen af sandheden er det tåbeligste, man kan give sig af med.

I London har man gennem mange år haft en af demokratiets små, morsomme sikkerhedsventiler: „The Speakers' Corner“ ved Hyde Park, hvor hvem som helst kan stille sig op på en primitiv talerstol og sige, hvad han vil. Hvis taleren f. eks. retter voldsomme angreb på politiet, er dette parat til at beskytte ham, om nogen ville forulempe ham. Hvem kan tænke sig noget tilsvarende i Berlin — gerne på begge sider muren?

NU HAR DEN ILLEGALE PRESSE i Danmark fået sit meget fyldige uddrag i et værk på 564 sider: „*DEN ILLEGALE PRESSE 1940—45, EN ANTOLOGI*“ udkommet hos Gyldendal under redaktion af Leo Buschardt, Albert Fabricius, Morten Ruge og Helge Tønnesen, med indledning af Palle Birkelund og forord af Jørgen Hæstrup.

DETTE STORE VÆRK bringer et fyldigt uddrag af de illegale blades opinionsdannende artikler og kommentarer til de mange begivenheder, men udelader stort set nyhederne, uanset at disse i sin tid var det vigtigste og grundlaget for kommentarerne. Denne indskrænkning er særdeles fornuftig, og den, der levede med i den tid, glæder sig ved gensynet med mangt og meget, f. eks. den artikel, som Give Avis bragte i 1940 under overskriften „dødsfald“, — en nekrolog over fru sømmelighed.

Vi får genopfrisket, hvor hurtigt der kom små, oftest dupliserede meddelelser ud anonymt som indledning til de senere egentlige, regelmæssigt udkommende blade. Det siger sig selv, at bogen ikke kan give et indtryk af det enkelte blads udseende og format, eller af hvorledes disse typografisk ofte beskedne produkter blev læst og læst og efterhånden slidt op.

Men man får dokumenteret den vældige udvikling, der fandt sted, ef-

terhånden som næsten hele befolkningen sluttede op bag arbejdet eller i hvert fald holdt sig velvillig neutral.

DET FREMGÅR meget tydeligt af værket, hvor stor betydning *KOMMUNISTERNE* har haft for udviklingen af den illegale presse. De var ikke blot vore gode kammerater — noget som mange yngre nu slet ikke rigtigt forstår —, men også vore lærere i det illegale. Side 15 skriver de 4 redaktører, at det kommunistiske parti straks fra begyndelsen satte hele sin organisation ind i kampen mod nazismen. Den oplysning er ny for mig; og jeg kan ikke se, at den underbygges af det stof, bogen bringer. Jeg har heller ikke kunnet finde det bekræftet f. eks. i „Frit Danmarks Hvidbog“, hvis forord er skrevet af *MOGENS FOG*, og hvis redaktør var *PETER P. ROHDE*.

Det kan altid diskuteres, hvad der skal med og hvad der skal udelades. Jeg synes, at man giver „*Dansk Samling*“ for lidt.

TIDERNE FØR OG EFTER 29. AUGUST var vidt forskellige; og pressens opgaver — ud over at bringe nyt — var også forskellige. Hvor stor forskel, der var i de tyske fængsler og lejre, vil de, der tilbragte julen 1943 eller 1944 hos tyskerne, kunne se ved at læse skildringen side 207—9 om julen 1942.

Værket ender med en fortegnelse over de citerede blade. Der bringes — helt rigtigt — yderst få navne på dem, der var medarbejderne ved disse. Men uanset dette vil jeg — næst efter at anbefale bogen på det bedste! — benytte lejligheden til en lille hyldest til den mand, der efter mit skøn betød mest helt fra den første dag for at vække til modstand mod tyskerne uanset, hvad det kostede ham — og det var meget! —, dr. phil. *Vilhelm la Cour*.

Det var en lykke for Danmark, at vi her havde en moden, ægte dansk historiker, som blev ved med at vove pelsen for Danmarks fremtid, trods fortsat energisk forfølgelse fra såvel dansk som tysk side!

R. PRYTZ.

KJERTEMINDE AVIS
ARBEJDERNES FÆLLESBAGERI A/S Køge
CARL BRAMMER A/S Havnevej 9, Frederiksværk
CARL RASMUSSEN A/S Kordilgade 16, Kalundborg
FINN FREJDING Urmager & optiker Skt. Hansgade 6, Ringsted, tlf. 205
HJELMS BOLIGHUS Køge
GENERAL MOTORS AUTO Nørregade 64, Køge
FOTO-EKSPERTEN Algade 34, Roskilde
BAGERMESTER H. DRUEDAHL Kajerødvej 77, Birkerød
KARISE ANDELSMEJERI Karise
SKJELSKØR BANK Algade, Skjelskør, telefon 59 60 70
A. ESPERSEN A/S Fiskeeksport Sydhavnen, Rønne
BOLETTE A/S Dame-, herre- og børnekonfektion Antoniestræde 5, Rønne
FREDERIK NIELSENS EFTF. Nørregade 5, Nyborg
SYDFYENSKE LANDMÆNDS SMØREXPORTFORENING Odense
CAFETERIA OG RESTAURANT „HYTTEN“ Rønne
SYDLANDETS MØBELLAGER A/S Nexø, Bornholm

HADERSLEV BANK Toftlund filial
A/S MOTOR COMPANY Aut. GM-forhandler Kolding
J. ANDERSKOUV OG A. T. THOMSEN Rådg. ingeniører Herning - Esbjerg - Kolding
FRØSLEV SAVVÆRK & EMBALLAGEFABRIK I/S
SPAREKASSEN FOR HADSTEN OG OMEGN 10-12 og 14-16, lörd. 10-12 Hadsten, tlf. (061-94111) 16
SPAREKASSEN FOR HIRTSHALS OG OMEGN Nørregade 1, Hirtshals Telefon nr. 55
BERTHA AXELSEN Sygeplejeforretning Danmarksgade 55, Frederikshavn Telefon nr. 2 09 35
HØRNING KRO Stedet, hvor man hygger sig og bor dejligt Telefon Hørning (Århus) 1
BERTEL JENSEN Arkitekt Kongensgade 15, Hjørring, tlf. nr. 823
ANDREAS HANSEN Manufakturhandel Jessensgade 9-11 Telefon Horsens 2 24 11
HANS PEDERSEN Trikotagehandel Sct. Mathiasgade 50, Viborg Telefon 897

ROSKILDE TRIKOTAGEFABRIK A/S Asylgade 46, Roskilde
KØBMAND HERLUF STÆHR Brogade 7, Køge
HOTEL EUROPA A/S H. C. Andersens Boulevard 50 København V. Telefon Minerva 6868
REDERI-AKTIESELSKABET „MYREN“ Amaliegade 36, København K. Telefon 14 00 69
DANSK FORSØLVNINGSANSTALT A/S ALFENIDE Solbjergvej 24, telefon 34 69 43
NØRREDAHLS BAGERI Nørregade 56, Køge
PARK LINE Gulve og paneler Allerød
ALLIANCE Elektrisk Installations Aktieselskab Østerbrogade 54 C, København Ø. Telefon *Tria 5700
NORDISK BROWN BOVERI AKTIESELSKAB Vester Farimagsgade 7, København V. Telefon 15 62 10
NORDISK TEGNEMASKINE INDUSTRI A/S Bomporten 1, Gentofte
STAALVINDUE-CENTRALEN Ny Østergade 34 København K.
HARRY FLØISTRUP Bogbinderi P. Hvitfeldtsstræde 9, København K. Telefon Byen 821

Søndagstur til Sachsenhausen —

Af redaktør Jørgen Davidsen

Dødningshoved, der advarer mod pigtråd med højspænding, der „værnede“ hele lejrområdet.

Omkring 30 kilometer nordvest for Berlin ligger et — om man tør sige det — yndet udflugtsmål, et af de mål for søndagsturen, den gamle tyske hovedstad er rig på. Dette sted er sandelig også minderigt, skønt i nok så dystert forstand. For den hel-dagstur en søndag, de østtyske værter har tilrettelagt, går omkring det Berlin, hvis ene part igen er hovedstad — for Den Tyske Demokratiske Republik — og turen starter med Sachsenhausen.

Den gik videre — som andre danske turister og gæster på østtysk rejse har erfaret — til slottet Cecilienhof i Potsdam, stedet for stormagtsforhandlingerne og aftalerne efter det tyske sammenbrud, og dagen sluttede meget passende med „Sorgenfri“, Frederik den Stores klassiske Sans-

souci med parker og anlæg i, hvad det nyere danske leksikon kalder „festlig rokokko“. Men oplevelsen, af Stalins stol det ene sted og fortidens overdådige havekunst det andet kommer til at stå i en sær og ironisk kontrast til det „Gedenkstätte“, man først konfronteres med.

☆

Den kæmpemæssige tidligere koncentrationslejr i byen Oranienburg står som et stort og i mere end én henseende forstemmende museum. De blandede følelser vækkes ved indgangens souvenirkiosk og det nyopførte museumsanlægs sidste afsnit, hvor man præsenteres for den stort opsatte billed- og tekst-offensiv for „lykken“ og „produktiviteten“ i Sovjet og i DDR, efter at man nu er overtydet om nazismens og et fasci-

stisk regimentes frygt og elendighed.

Og i tilknytning hertil passeres et galleri af portrætter og dokumenter fra det øjeblikkelige Vesttyskland, „der rustet til krig“ og „beherskes af uforbederlige nazister“. Til overmål notater om hvad afdøde topnazisters enker og stadig levende selv får i statspension. Albert Kesselrings enke 1100 mark om måneden, storadmiral Erich Raeder 2246.

Sachsenhausen var sammen med Buchenwald og Dachau de første kz-lejre, Hitler etablerede. Ad den port, man nu med brochurer og guide og sit gode huld går ind gennem, gik der ca. 200.000 — hveranden kom aldrig ud igen. Da russerne kom den 21. april 1945 indeholdt lejren 87.736 beboere. Om hvordan de kom der, læser man i en åbenbart typisk „indsættelsesordre“, en standardblanket mærket „Geheime Staatspolizei“ og signeret Heydrich, hvor der som begrundelse står, at vedkommende har bekendt sig til den kommunistiske ide, udbredt defaitistiske synspunkter og skændet den tyske hærs ære.

☆

Man går gennem Sachsenhausen og ser for eksempel i en montre en af de spisesker, de brugte. Der står på den tallet 54526 - Hansen. En anden montre fremviser det usle tøj, de brugte, og i én er der en dyng af de tænder, SS trak ud, før en henrettelse blev eksekveret.

En væsentlig del af museet er helliget modstandskampen i de forskellige europæiske lande, og Danmark kan — med et hjørne næsten så stor som vort eget frihedsmuseums hovedsal — ikke klage over, at „det danske folks svar på tyske overgreb“ er ignoreret. Der er kolossale fotostater og dokumenter bl. a. fortællende, at den samlede danske modstandsbevægelse talte mere end 55.000 gode danske kvinder og mænd.

I Sachsenhausen en sådan søndag er man ikke alene om at se det, som trods alt er historie. Talrige østtyske skolebørn er på rundtur, og alle begynder i en filmsal med en halv times forevisning mest talende ved sin koncentration om den sovjetrussiske befrielse af lejren.

Alt det monumentale, museumsbetonede nette og renlige, der nu er

SØNDERBRO PRODUKTKOMPAGNI
Sønderbrogade 25, Horsens, tlf. 2 33 00

HADSTEN HØJSKOLE
Hadsten, tlf. 199

INGV. HANSEN
Smedemester, Skjern

SAMSON TRANSPORT CO.
Smedegade 6, Herning, tlf. 3800

B. BENDIXEN, statsaut. installatør
Aaboulevarden 1, Horsens, tlf. 2 55 86

BAGERMESTER C. TAUL
Rosengade 38, Odder, tlf. 4 01 43

THYLANDS TRÆLASTHANDEL A/S
Vestervig, tlf. nr. 120 - 122

**SPARE- OG LAANEKASSEN
FOR LEMVIG KØBSTAD OG OMEGN**
Lemvig, telefon 2 13 11

EINAR RASMUSSEN & SØN
Bogtrykkeri - Fredericia

SPAREKASSEN
Odder, telefon 4 00 00

LADEGAARD & CO. A/S
Elektroinstallatør
Odder, telefon 4 09 00

VIBORG STIFTS FOLKEBLAD
Sct. Mathiasgade 7, Viborg, tlf. *1690

CHR. BRINK OG SØN
Slagtermestre
Lem st. — Telefon 86

CARL CHRISTENSEN
Silkeborg 39, Aarhus, tlf. 5 77 00

DANSK HANDELSBLAD
Fenrisvej 11, Aabyhøj

GUNNER RAUPACH
Rosengade 57, Odder, tlf. 4 00 85

C. OLESEN
Skovgaard, Vodskov

PER KJØLSEN
Gammelholm, Hørby

TRIKOHL-RENSERIET
Storegade 44, Varde

A. V. SLOTH
Købmand, Vestergade 38, Varde

VESTJYSK TRÆLASTHANDEL
Varde

WIGGO KONGSTAD
Esbjerg

PETER JESSEN A/S

Telefon 1070 (3 linier) til alle afdelinger
Silkeborg

KLOSTER-MØLLE & VILHOLT A/S

Pap- og træmassefabrikerne, Vorvadsbro, Skanderborg
Telefon Voerladegaard 6

**SÆBY BANK
AKTIESELSKAB**

Sæby — Telefon *6 14 00

SÆBY FISKE-INDUSTRI A/S

Havnen, Sæby — Telefon *6 10 66

FRØAVLSCENTRET HUNSBALLE

Holstebro - Telefon 2 05 33

**THYLANDS BANK
AKTIESELSKAB**

Hurup — Telefon nr. 1

**LANDBOBANKEN I SKIVE
SALLING BANK
AKTIESELSKAB**

Telefon *700

FARSØ OG OMEGNS SPAREKASSE

Farsø — Telefon nr. 66

P. PEDER HEDEGAARD A/S

Havnen, Nørre Sundby, telefon *12 90 00

**AAGE SELCHOUS JERNFORRETNING
AKTIESELSKAB**

Skive — Telefon *2000

KRØLULDSFABRIKEN ANGORA

Asylgade 26—28, Odder, telefon 4 01 11

over sådan et mindesmærke, er vel også noget, hvis betydning man rigeligt kan lade tvivlen gå ud over.

Den egentlige, forfærdende oplevelse, der bliver siddende på nethinden og lader det være mere end historiskrivning, kommer de steder, som der måske havde været mest ret i at begrænse et sådant mindested til. Tavsheden kommer over selv de yngste dér, hvor galgerne stod, der hvor nazismens ofre blev ophængt med fædderne fastspændt og så trukket i stykker. Der hvor de gamle rustne krematorie-ovne står uforandret og foran det skilt, der fortæller om „dødsriben“ — det punkt adskillige søgte ud til for at blive befriet for rædslerne.

Så er det, man fotograferer disse ting, næsten lidt halvflov over det og med spørgsmålet om hvorfor. Vel nok med en fornemmelse af det væsentlige i at disse erindringer bliver fastholdt og husket — at man selv har set det og er blevet skånet, og at det aldrig må ske igen, hverken i Øst og Vest.

FERIEHJEMMET PÅ KEGNÆS

Der er kommet ansøgninger om at få feriehemmet på Kegnæs tildelt for ialt 32 uger.

Dette kan lade sig gøre, hvis der kan regnes med feriebesøg i månederne april—novbr., men desværre er henvendelserne for de 24 uger alle i skolernes sommerferie.

Skulle der hos nogle ansøgere for skoleferietiden 22. juni—12. august være opstået den mulighed, at man godt kan rejse før eller efter skoleferien, hører vi gerne fra ansøgerne omgående.

Udvalget er iøvrigt indstillet på at foretage en fordeling ret snart.

Johs. Fosmark,

Frederiksborgvej 109, Kbhvn. NV.

KONTORTID

„Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ har kontortid mandag aften 19—21, St. Kannikestræde 10, Kbh. K., telefon Minerva 1336.

Gestapofangerne

Fangestævnet i Ebeltoft

Program for dagene 6.—8. maj 1966

Fredag den 6. maj

Kl. 8: Ankomst i Aarhus af norske og danske fanger.

Kl. 9: Kaffe på „VARNA“ (morgencomplet). Derefter kransenedlægning i Mindelunden. Afgang med busser til Mols og Ebeltoft.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13,30: Tidligere fangelæge redegør for lejrenes følgesygdomme og tidligere fangers helbredstilstand.

Kl. 15: Eftermiddagskaffe.

Kl. 15,30: Der redegøres for invalide Lovgivning og erstatning som følge af invaliditet efter fangeophold.

Kl. 18: Spisning.

Kl. 19,30: Amnesty International.

Kl. 21: Aftenkaffe.

Lørdag den 7. maj

Kl. 8—9: Morgenmad. Formiddagen fri til besøg i Ebeltoft.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13: Politisk forfulgte og internerede, set med politiske øjne (oplæg af formentlig tysk, norsk og dansk politiker, der har været interneret).

Kl. 15,30: Kaffe.

Kl. 16: Eftermiddagsmødet fortætt.

Kl. 18,30: Festmiddag med vine. Derefter kammeratligt samvær og dans.

Søndag den 8. maj

Kl. 8: Morgenspisning.

Kl. 9: Udflugt (afrejse fra Ebeltoft). Kransenedlægning i Hornslet.

Kl. 13: Spisning på Møllerens Hus.

Kl. 15: Afslutning og afgang til Aarhus.

(Indkvartering på hotel „SKANSEN“ i Ebeltoft kan finde sted allerede torsdag den 5. maj efter særlig tilmelding).

Landsforeningen
„Gestapofangerne“
Randers afdeling.

Indmeldelse foretages på skema, da der er mange muligheder at vælge imellem f.eks. med hensyn til, om man vil deltage i alle stævnets arrangementer eller kun i nogle af dem.

Skema fås fra og tilmelding sker til fabrikant Sigfred Jensen, Vænget 1, Randers, (064) 2 20 01.

NEUENGAMME

LANDSMØDE I KØBENHAVN

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme afholder det årlige landsmøde i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde 10, København K., i Holbergsalen søndag den 24. april 1966 kl. 9,00.

Dagsorden og beretning vil blive tilsendt senere, men vi opfordrer allerede nu vore medlemmer til at reservere denne dag til at deltage i mødet.

Det er af stor betydning for foreningens trivsel, at så mange som muligt møder op og giver deres mening til kende.

☆

21-årsdagen for befrielsen fra Neuengamme

Traditionen tro afholdes den årlige mindehøjtidelighed ved mindesmærket over den ukendte kz-fange ved Helligåndskirken i København den 20. april 1966 kl. 19,00. Der bliver en kort tale og kransenedlægning.

Efter højtideligheden bliver der lejlighed til at samles ved et fælles kaffebord. Udførligt program bekendtgøres senere.

Landsforeningen opfordrer alle også fra andre fangeorganisationer og modstandsorganisationer med deres familier til at møde op.

☆

KRIGSFORBRYDERNE FRA NEUENGAMME

— mange henvendelser.

Som omtalt i „Pigtråd“'s decembernummer har politiet i Hamborg og Flensborg arresteret tre kapoer og

RØNNE BRYGGERI OG SODAVANDSFABRIK

Rønne

DISCONTO- & LAANEBANKEN FOR KJØGE OG OMEGN

Torvet 6—8, Køge — Telefon 13

BAADH & WINTHERS EFTF. A/S

Købmagergade 45, København K.

Telefon Ce. 7100

**BRDR. SIMONSGAARD
AKTIESELSKAB**

Jagtvej 155 B, København

Telefon Ægir 8911

STØT KAMPEN FOR KRÆFTENS BEKÆMPELSE

G. SALICATH & CO.
Strandagervej 23, Hellerup
Telefon HE 9883

J. C. Legarth
Søholm pr. Kolind

Jørgen Rasmussen
Østrupgård
Glud pr. Horsens

CHR. BIDSTRUP
Kul- & Trælasthandel
Rønne

**STØBERI-, SPECIAL- OG
MASKINARBEJDERNES
FORBUND**

den tidligere anden lejrforer i Neuengamme, chef for udkommandoerne Ladelund, Husum, Dalum og Versen, medlem af SS Hans Griem. „Pigtråd“ opfordrede kammerater, der kunne give øjenvidneberetning om disse folks ugerninger, om at henvende sig til Neuengammeforeningen, Alex Th. Binnebalde, Elme Allé 43, Tåstrup.

Neuengammeforeningen har fået svar fra 10 kammerater, der kender Griem fra forskellige udkommandoer, specielt fra Husum og Dalum. De udkommandoer, Griem var chef for, hørte til de værste og sletteste i lejrens historie. Her foregik frygtelige mishandlinger, og fangernes kost blev systematisk organiseret af SS-ledelserne. Som følge heraf var dødeligheden enorm, og fangernes helbred fuldstændigt nedbrudt.

Umenneskeligt arbejde og mishandlinger var daglige foreteelser, og det er derfor af betydning, at alle, der kan vidne mod Griem, henvender sig til Neuengammeforeningen.

Sagen overført fra Flensborg til Hamborg.

Landsforeningen henvendte sig den 11. januar til statsadvokaturen i Flensborg og meddelte, at vi havde fået tilsagn fra 10 danske tidligere fanger, der var villige til at afgive forklaring til tyske myndigheder om Griems forbrydelser. Landsforeningen fik svar fra statsadvokat Ehrich ved „Landgericht Flensburg“, at man takkede for vor henvendelse, men at man havde videregivet vort brev til statsadvokaturen i Hamborg, hvor sagen nu føres.

Landsforeningen har endnu ikke hørt noget fra myndighederne i Hamborg, men formoder, at man der er ved at samle hele materialet mod Griem og konsorter, og at vi inden længe vil få svar.

De fængslede kapoer er:

Franz Grünwald, der var kapo for straffekompagniet, men også har været ved bygningen af kartoffelkælderen ved kommando „Walze 3“ og ved „Lorenkommando“.

Wilhelm Leers, straffekompagniet „Elbe“, murerkommando m. fl.

Stephan Bagrowsky, transportkolonnen i Klinkerwerk.

Vi har fået en enkelt henvendelse om Frans Grünwald, men det er sandsynligt, at flere danske kender „Kapo Franz“.

Vi har anmodet de tyske myndigheder om at sende os billeder af de omtalte personer til offentliggørelse i Danmark.

Der gøres opmærksom på, at vidneudsagn skal være særdeles belastende for at have betydning ved de tyske domstole i dag. Vidnerne skal helst have overværet, at de anklagede har begået drab på fanger. Men vi opfordrer alligevel tidligere danske fanger, der kan erindre episoder, om at henvende sig til foreningen med en skriftlig redegørelse.

NK. 60 866.

De erhvervshæmmede

LANDSFORENINGEN AF ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Generalforsamling

Århus afd. holdt generalforsamling den 12. februar 1966 på 4. Maj Kollegiet i Århus.

Formanden, Th. Nielsen, bød velkommen og rettede en særlig velkomst til landsformanden, Børge Emil Pedersen, København.

Til dirigent valgtes L. Janert.

Sekretæren oplæste forhandlingsbogen, som godkendtes.

Formanden indledte sin beretning med at omtale mindehøjtidelighederne og opfordrede medlemmerne til at møde op til kransenedlægning og fakkelvagt den 4. maj ved 4. Maj kollegiet i Fuglsangsalle. Omtalte derefter flere sager, som var løbende. Formanden mente, der var mulighed for, at man kunne få foreningen 9. April's feriehus stillet til rådighed 2 a 3 uger i den kommende sommer. Formanden takkede sekretæren, Alfred Berthelsen, fordi han under formandens langvarige sygdom havde taget sig af de løbende sager.

I diskussionen til beretningen deltog bl. a. Poul Agger, Aksel Peter-

sen, Frits Lerche, Camin, Petro Hansen, Gunnar Gram og Otto Pedersen. Sidstnævnte anbefalede, at man direkte arbejdede med Direktoratet for Ulykkesforsikringen — da Frihedsfondens Århus afd. kun sinkede sagerne.

Alfred Berthelsen gjorde opmærksom på, at vi kun havde haft glæde af samarbejdet med Frihedsfondens repræsentant i Århus, Ernst Vinterberg. Berthelsen oplyste endvidere, at bestyrelsen havde arbejdet med 13 sager det sidste halve år — deriblandt en langvarig illegal, som er overgivet til Københavns afd. Beretningen blev godkendt.

Kassereren Petro Hansen oplæste regnskabet, som blev godkendt med en kassebeholdning på kr. 715,25.

Næste punkt på dagsordenen var valg af formand og 2 bestyrelsesmedlemmer.

Thorkel Nielsen ønskede ikke genvalg og foreslog Alfred Berthelsen, som blev valgt. De afgående bestyrelsesmedlemmer var Alfred Berthelsen og Trolle Schultz — sidstnævnte var ikke tilstede. Foreslået blev Anna Strunge og Aksel Petersen, og disse blev valgt.

Landsformanden, Børge Emil Pedersen, København, fik derefter ordet og takkede den afgående formand for arbejdet med at hjælpe vore syge kammerater — og lovede den nye bestyrelse al den hjælp, der var brug for, og berettede lidt om arbejdet i Københavns afd. og knyttede også enkelte bemærkninger til den diskussion, der havde været til Thorkel Niensens beretning.

Omtalte derefter lov nr. 475, som var blevet til under vanskelige forhold i 1945, og omtalte de ændringer, der i årenes løb var kommet.

Man stod nu foran en lovændring igen — det var politifolkene, lovændringen drejede sig om.

Landsformanden mente også, der var grundlag for på andre punkter at ændre loven, således at disse ændringer måtte komme modstandsfolk tilgode.

Fra landsforeningens side havde man overfor socialminister Kaj Bundvad foreslået en lovændring til lovens paragraf 1 — men dette var

PAASCH & SILKEBORG

A/S
Maskinfabriker

BY- OG LANDBOSPAREKASSEN

Danmarksgade 64, Frederikshavn
Telefon *2 01 66

KJULGAARDENS MINKFARM

Hirtshals — Telefon 506

P. SKYTTE OG P. ESPERSEN

Læger
Bøvlingbjerg — Telefon nr. 7

STRUER ANDELS-SVINESLAGTERI

Struer — Telefon *5 07 00

IMPALA-SKO

Nørre Sundby — Telefon 12 51 91

JUNGS BOGHANDEL

Adelgade 3, Skive — Telefon nr. 32

DURUP MØBEPOLSTERFABRIK A/S

Durup — Telefon nr. 33

ESBJERG BANK A/S

HADERSLEV KAFFE RISTERI
Haderslev

J. KLOSTER LARSEN
Brund Mølle Avlscenter
Brund pr. Thisted
Telefon nr. 3

J. PETERSENS BOGTRYKKERI
v/ Laur. Nielsen
Nørregade 8, Varde

CARL LASSENS EFTF.
SPEDITION
Englandskajen
Esbjerg

STØT KAMPEN FOR
KRÆFTENS BEKÆMPELSE

ikke taget med i ministerens forelæggelse af lovændringen i Folketinget.

Der var nu nedsat et 17 mands udvalg, hvori ændringerne skulle behandles, og landsforeningen havde bedt om foretræde i dette udvalg, og her ville man så forelægge de ting, som vi synes, bør rettes i lov nr. 475.

Landsformanden sluttede sin rede-gørelse med at sige: Vi har aldrig forlangt og aldrig fået betaling for det arbejde som „soldater“, vi udførte under den tyske besættelse af vort land — men vi må forlange, at de, som under frihedskampen fik helbredet ødelagt, får økonomisk hjælp.

Landsformandens indlæg blev hilst med langvarigt bifald, og efter en del spørgsmål, som Børge Pedersen besvarede, anmodede Alfred Berthelsen medlemmerne om at være bestyrelsen behjælpelig med at finde frem til kammerater, som havde behov for hjælp. Han rettede til slut en tak til Børge Pedersen for det fyldestgørende indlæg.

På Århus afd. vegne:

ALFRED BERTHELSEN.

sendes til *Styrelsen for Femte Maj-Fonden, c/o Kgl. Dansk Generalkon-sulat, Göteborg.*

Stipendierne vil som ovenfor nævnt blive uddelt den 5. maj, og skal anvendes i løbet af 1966 eller 1967.

Ansøgningerne skal indeholde oplysninger om ansøgerens bopæl, al-

der, beskæftigelse, tidligere uddan-nelse, de påtænkte Sverigesstudiers art og varighed, det ønskede stipen-diebeløbs størrelse samt eventuelle anbefalinger.

Foreningen Norden, Malmøgade 3, København Ø, giver nærmere oplysninger.

☆ ☆ ☆ Hende derhjemme

Det er vist en kendsgerning, at hende derhjemme ikke endnu har haft ordet. Kvinder og mænd har skrevet om oplevelser her og under deportationen; men hende, der gik derhjemme i angst og spænding, har man ikke tidligere læst om.

Vi bringer i dette nummer fjortende afsnit af en fortsat skildring, skrevet af en kvinde, hvis mand pludselig forsvandt for hende.

XIV

Sent på aftenen kom Agnes.

De græd begge to, da de så hinanden, der var sket så meget, der gjorde ondt. Ivar død. Thor borte. Svend, Tove og tvillingerne i Sverige. „Hvordan går det med hånden?“ spurgte Agnes og så på den.

Hun fandt, at den var sat dårligt sammen.

„Kunne de ikke have gjort det lidt bedre“, sagde hun og så sagkyndigt på den.

Dagen efter kom fru Sørensen ind igen.

„Herren fra i går har ringet og spurgt, om De har skrevet det brev til Deres mand i koncentrationslejren.

Inga rystede på hovedet.

„Sig, at det er så venligt af ham, at han vil hjælpe mig; men jeg har endnu ikke fået det skrevet, så jeg må hellere sende det som luftpost“.

Da fru Sørensen var gået, skyndte Inga sig at ringe efter en bil for at køre til politigården og tale med politiinspektøren.

Idet hun gik ud af døren, mødte hun fru Sørensen.

„Jeg skulle hilse og sige, at den blegfede herre kommer i eftermiddag kl. 3 for at hente brevet“.

„Han er meget ihærdig for at få fat i det brev“, mente Agnes og fore-slog, at de hellere måtte se at komme bort.

De bestemte sig til at rejse fra Kø-benhavn dagen efter; men først ville Inga dog tale med politiinspektøren om tingene, og desuden skulle hun have fat i Thors nummer nede på Røde Kors.

Politiinspektøren rådede hende meget stærkt fra at sende brev med en ubekendt person, og mente, at det var en fælde. Endnu ville tyskerne gerne give deres arrestationer et skin af ret, og sendte hun brevet, ville de ganske sikkert arrestere hende for forsøg på at smugle et brev ind i en tysk koncentrationslejr, og det var der stor straf for.

„Forsvind fra skuepladsen her“, sagde han, „og helst så snart som muligt. Ret mange dage tror jeg ikke, De beholder Deres frihed“.

„Jeg er tilbøjelig til at give Dem ret“, mente Inga, „og jeg rejser i morgen“.

Da klokken slog tre, sad de to kvinder på en restaurant lige overfor Ingas hjem og drak deres eftermid-dagskaffe, medens de holdt øje med gadedøren. Det var begyndt at regne, og der var stille og tomt på gaden. Klokken blev 3½ og endnu havde der ikke vist sig noget mistænkeligt, og de blev enige om, at der sikkert ingen kom. De drak deres kaffe, og da klokken var 4, mente de, at nu kunne de sikkert godt gå hjem.

STUDIESTIPENDIER TIL SVERIGE

Den svenske Femte Maj-Fonden i Göteborg, som er oprettet af den „Kommitté för hjälp till danska flyktingar i västra Sverige“, som virkede i de sidste år af den 2. verdenskrig, foretager en gang årlig uddeling af stipendier. Uddelingen fandt tidligere sted i slutningen af året, men er nu ændret, således at stipendieuddelingen sker på Danmarks befrielsesdag, den 5. maj, dato som har givet Fonden navn.

Stipendierne uddeles for at støtte unge danskes studier eller uddannel-se under kortere ophold i Sverige, og hensigten er at søge fremmet kendskabet til svensk kultur samt svenske samfunds- og næringsliv. Øverste aldersgrænse for at komme i betragtning ligger omkring 35 år.

Ansøgning om at komme i be-tragtning ved stipendieuddelingen

AAKIRKEBY OG OMEGNS
SPAREKASSE

SPAREKASSEN FOR NYBORG BY
OG OMEGN

HANSEN & CO. A/S
Det Gamle Vinfirma
Svendborg

Indskud giver tillid
tillid giver lån

SPAREKASSEN FYN

53 afdelinger på Fyn er
parat til at hjælpe Dem

Husk, når De køber brød, at forlange

RUTANA — det mørke
eller

VITANA — det lyse

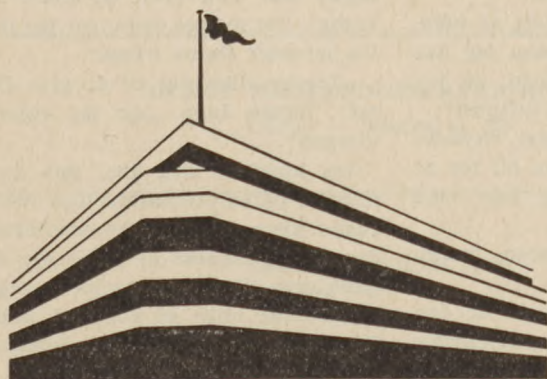
Danmarks mest solgte rugbrød
AKTIEBAGERIET - ODENSE

E. von FOLSACH
Godsejer
Storskoven, Dronninglund

BANG & OLUFSEN A/S
Struer
Telefon *5 11 22

EUROPÆISKE VARE- & REJSEGODSFORSIKRING
AKTIESELSKAB
Vesterbrogade 84, København V.
Telefon Hilda 2701

K. B. K.
Kul - Koks - Cinders - ORA brændselolie
Nørregade 15 — Ce. 9270
København

WILDE
NYBORG

DÆMPA A/S

ved vinduet, hvor hun sad og igen-
nem netgardinet havde holdt øje med
sin gadedør.

Pludselig udbrød hun: „Der er
han“.

„Kender du ham?“ spurgte Agnes
forbavset.

„Nej, kun efter fru Sørensens be-
skrivelse“, sagde hun og fulgte ham
med øjnene, „jeg har aldrig set den
mand før“.

De så ham gå ind af gadedøren og
løbe op ad trapperne. Det så ud, som
om han havde stort hastværk.

Det varede noget, inden han kom
ned igen.

Formodentlig havde han ringet fle-
re gange både på deres og fru Søren-
sens klokke. Hun var også ude, vidste
Inga.

Da han kom ned igen, var al hans
hastværk borte. Han stod lidt uden
for døren og så henad gaden, og be-
gyndte derefter at slentre et stykke
nedad fortovet, medens han stadig
holdt øje med gadedøren.

Lidt efter gled han over gaden og
over på det andet fortov. Flere gange
passerede han restaurantens vinduer,
og Inga så ham på nært hold.

„Bare han ikke kommer herind“,
sagde hun til Agnes. „Jamen, kender
du ham ikke, kender han vel heller
ikke dig“, mente Agnes.

„Det ved man jo ikke“, sagde Inga
og gennemgik i tankerne alle de ge-
stapomænd, hun havde mødt på Dag-
marhus og Vestre fængsel. „Har han
haft til opgave at skygge mig, ved
hun jo, hvordan jeg ser ud“.

De blev enige om, at de hellere måt-
te se at komme ud af bagvejen og
forsvinde, hvis fyren skulle få tanken
at gå ind i restauranten.

I det samme gik døren op, og han
trådte ind.

Et øjeblik gik der panik i Inga, og
hun så rædselslagen på ham.

Hvad ville der nu ske. Var han
gestapomand og ville han arrestere
hende.

I et nu havde han overset gæsterne
i restauranten, der var noget vagt-
somt i hans øjne, der godt kunne
minde om mændene i det hemmelige
politi; men han så mere menneskelig
ud end de plejede, fandt hun. Pludse-
sig ved vinduet og så ud.

Inga havde lige rejst sig fra stolen

Han havde et øjeblik glemt at holde
øje med gadedøren. Den lille gestus
lig gav det et ryk i ham, og han satte
fortalte Inga, at han ikke kendte hen-
de, og hun åndede lettet op.

Men hvad skulle de nu gøre, hen-
des tanker arbejdede under højtryk,
det var godt, at hun dagen før havde
fået gipsbandagen af. Hun rejste sig
og tog frakken løst om sig for at
skjule forbindingen om armen og
skuttede sig, som om hun frøs.

„Hvad skal vi nu gøre?“ sagde hun
sagte til Agnes; der var kun et par
borde mellem dem og den blegfede.
„Vi kan jo ikke gå hjem, og går vi
herfra, ved vi jo ikke, hvorlænge han
bliver siddende her og holder øje med
huset“.

Agnes grundede lidt over det.

„Jeg tror, det bedste vil være at
blive her, til han går“, mente hun,
„det lader jo ikke til, at han kender
dig“.

Den blegfede havde bestilt en kop
kaffe og kage, og hvert øjeblik kig-
gede han over til gadedøren.

En gang blev han særlig ivrig, det
var da fru fra 4. sal kom hjem fra
byen; hun kunne nok ligne Inga i
højde og tykkelse. Han skyndte sig
at sluge kaffen og styrtede over ga-
den, formodentlig for at ringe på
igen.

„Det ser ud, som om han kender
dig på afstand“, mente Agnes, „vi
må vist alligevel se at komme her-
fra“.

De skulle rejse dagen efter og skul-
le jo helst have huset i orden og have
pakket Ingas tøj, så de havde dårlig
tid til at blive siddende.

De sad og blev enige om, at de hel-
dag den 12. december for at drøfte
lere måtte udskyde rejsen, for nu
kunne de umuligt nå at få det hele i
orden.

De måtte også hellere holde sig fra
lejligheden den nat, og de bestemte,
at de kunne tage til hovedbanegården
og rejse lidt væk fra byen og tage ud
til Ivars far og mor.

Pludselig fo'r manden op og ud ad
døren.

Inga så over til gadedøren. Det var
fru Sørensens, der kom hjem og var
ved at gå op ad trapperne.

„Så“, sagde Inga, „nu må vi gå“.

Hun smed 20 kroner på bordet til
tjeneren, og uden at vente på tilbage-
betaling sagde hun flot: „Det stem-
mer“. Tjeneren så forbavset ud.

„Må vi ikke gå denne vej ud“,
spurgte Iga, „vi har nærmere hjem,
forstår De“.

„Jo-værsgod“, svarede tjeneren be-
levant under påvirkning af de mange
drikkepenge.

De kom ud i en sidegade og skynd-
te sig op til sporvognen og kørte til
hovedbanegården.

De var heldige, der gik et tog et
kvarter efter, og de nåede ud til
Ivars forældre.

Næste dag blev de enige om, at
Inga helst måtte holde sig borte fra
lejligheden.

„Jeg tager ind og sonderer terræ-
net, og er der fare på færde, besøger
jeg fru Sørensens“, sagde Agnes.

Om eftermiddagen kom hun tilbage
uden kufferter, den blegfede herre
havde ganske rigtigt dagen før talt
med fru Sørensens og spurgt efter fru
Thorsens.

Da fru Sørensens havde sagt, at hun
ikke anede, hvor hun var, havde han
forladt hende og var gået ned for at
spise. Senere kom han tilbage og rin-
gede på, og da fru Sørensens erklæ-
rede, at hun havde dårlig tid til at
stå på trappen, da hun havde noget
over gassen, havde han sat en fod
imellem og erklæret, at han gerne
ville vide lidt mere om fru Thorsens,
og han kunne så udmærket sidde i
køkkenet, medens hun lavede mad.

Her havde han på alle måder for-
søgt at få rede på familien Thorsens,
hvor de boede, hvad de egentlig havde
lavet, siden tyskerne var sådan ude
efter dem.

Fru Sørensens havde klaret alle
spørgsmålene ved at sige, at ærlig
talt kendte hun meget lidt til dem,
de kom ikke sammen, da hun fandt
dem ret utiltalende, og det var rent
tilfældigt at hun vidste, Svend var i
Sverige. Fru Thorsens havde fortalt
det en dag, de mødtes på trappen.

Fru Sørensens havde løjet efter alle
kunstens regler, men han måtte dog
have gennemskuet hende, for pludse-
lig havde han opgivet at spille ko-
medie og havde sagt: „Ja, ja min go-
de dame. Vil De ikke fortælle mig,

K. LINDSCHAUW Sct. Knudsgade 1, Ringsted
M. COLSTRUP's JERNFORRETNING A/S Sdr. Allé 22, Holstebro, tlf. 2 20 00
AAGE ØRUM Rådg. ingeniør Brotorvet, Holstebro
ELEKTRIC K. Jensen & E. Agerkilde Tlf. 735 Viborg Tlf. 735
HERNING SVINESLAGTERI Poulsgade 2, Herning, tlf. 5333
N. C. NIELSEN Vulkanisering og autogummi Jægergårdsgade 103, Århus
TERRASSOKOMPAGNIET Eckersberggade 20-22 Tlf. 2 02 46 Århus Tlf. 2 02 46
KAFFEHANDEL R. W. HASSING Stengade, Helsingør
MASKINFABRIKEN LINDHOLM Nørre Sundby - *12 31 00
LANDBOSPAREKASSEN Thisted - *2255
BANKEN FOR HOBRO OG OMEGN AKTIESELSKAB Hobro - *2 10 00
HENRY O. PEDERSENS EFTF. K. Fossing - Skibsprovianteering Strandgade 8, Nørre Sundby, *12 28 88
Bindslev Handels- og Landbrugsbank Filial af Frederikshavns Bank Bindslev - Tlf. nr. 66
JAGD Manufaktur - Trikotage Lille Torv, Thisted, tlf. nr. 98
SPARE- OG LÅNEKASSEN FOR VRA OG OMEGN Telefon nr. 39
RONDO RADIO Stengade 24, Helsingør
JAS CYKLER Gullandsstræde 3, Roskilde
MUNCH CHRISTENSENS BOGHANDEL Nørregade 22, Vejle, tlf. 33
VEJLE LYSTRYK OG DUPLIKERING Vissinggade 5, Vejle, tlf. 624
Alt i herreekvipering hos KNUD BYRGE Torvegade 1, Randers
HEDENSTED TRÆLASHANDEL Dalbyvej 6, Hedensted, tlf. 9
JENS BO , landinspektør Bøgevang 1, Vejle

SCHUMANN's HERREMAGASIN Sct. Mathiasgade 64, Viborg, tlf. 342
PAN BUSLINIER Vesterbrogade 16, Viborg, tlf. 1027
BANKEN FOR BRÆDSTRUP OG OMEGN Bredgade 31, tlf. Brædstrup 27
BRÆDSTRUP LANDBOBANK A/S Bredgade 10 B, Brædstrup
BRÆDSTRUP TRÆLASHANDEL Brædstrup, tlf. 34
VEMB TEXTILFABRIK A/S Vemb, tlf. nr. 2
CHR. RABECH OG SØN Storegade 33, Brande, tlf. 95
DANSK-SVENSK-STÅL A/S Borgporten, Århus C.
CENTRUM HEREEKVIPERING Års - Telefon 2 14 32
STØT KAMPEN FOR KRÆFTENS BEKÆMPELSE H. L.
BANKEN FOR ÅRS OG OMEGN Års - *2 15 00
SINDAL CEMENTSTØBERI Sindal - Telefon 59
JOHS. NIELSEN Vokstavlefabrik, Tune
JYDSK TRÆ- OG FINERHANDEL A/S Bissensgade 12, tlf. Århus 2 02 98
ERIK LARSEN Kirkegade 6, Hadsten
H. L. WRAAE Vestergade, Ryomgaard
C. M. OLESEN Frederiksgade 67, Århus C.
BJØDSTRUP MEJERI pr. Rønde, telefon 7 12 22
Søren Abrahamsen og Søren Nielsen Rådg. ingeniører Fiskergade 1, Århus C.
BRØDRENE KOFOED Stenhuggeri Østboulevard 11, Århus, tlf. 2 23 44
SALLING-MORTENSEN Arkitekt M.A.A. Grumstolvej 13, Højbjerg
CARL VRANG , civilingeniør Egernvej 4, Højbjerg

SILKEBORG AKKUMULATORCENTRAL Remstrups Gård (0681) 21 98
A. LYNGBY-PETERSEN St. Torv 4, Rønne Farve — Tapet
ALLINGE MESSE Kirkegade 11, Allinge
DRAGSBÆK MALTFABRIK Thisted Telefon nr. 104
A. SCHMIDT Skibsmægler Havnegade 61, Esbjerg
J. LAURITZENS EFTF. Mæglerforretning Havnegade 61, Esbjerg
DEN DANSKE LANDMANDSBANK Torvet 18, Esbjerg
KRAGELUND HOTEL Kragelundsallé 16 20 moderne værelser, delvis m. telefon Højbjerg, tlf. Århus *7 09 00
HILLERØD OG OMEGN BANK Hillerød
GRUNDTMANN TRIKOTAGE Vordingborg
GRUNDTVIGS HØJSKOLE Frederiksborg, Hillerød Program tilsendes S. Haugstrup-Jensen

**THYLAND TEGLVÆRKERS
KONTOR I/S**
Hurup, tlf. nr. 181 - 400

**JOHAN & AXEL HORNBECH
AKTIESELSKAB**
Hadsund — *7 15 33

M. JØRGENSEN
Slagtermester
Telefon Hornslet 125

ANDELSMEJERIET
Tved pr. Knebel

MALLING LANDBRUGSSKOLE
Malling, tlf. nr. 1

KINO-PALÆET
Middelgade 14, Randers, tlf. 2 20 66

**JYDSK MURER- OG ENTREPRENØR-
FORRETNING**
Gerlachsgade 28, Århus, tlf. 2 45 44

KAJ CHRISTENSEN
Købmand
Jernbanegade 9, Hjørring, tlf. nr. 72

JENS C. HORSAGER
Sindal, tlf. 165

JENS DAMGAARD
Dyrlæge
Ranum, telefon nr. 88

J. HOLMSTRUP
Tandtekniker
Torvet 1, Lemvig, tlf. nr. 2 02 45

J. LEHMAN DEGN'S BOGHADEL
Søndergade 28, Horsens

AXEL HAMMER
Borbjerg, Holstebro

JOHS. NEDERGAARD
Borbjerg, Holstebro

POUL KRISTENSEN
Bogtryk, offset og bogbinderi
Østergade 8, tlf. Herning 820

FRODE JOHANSEN
Bagermester
H. Egedesvej 6, Århus N.

E. MARTENSEN
Aut. installatør
Glud pr. Horsens, tlf. Glud 19

TH. SØRENSENS AUTOVÆRKSTED
Malling, tlf. Malling 100

KNUD MØLLER, aut. elektroinstallatør
Sct. Jørgensbakke 17, Holstebro
Telefon 2 14 76

LEO KÆRAA'S TANDTEKNIK
v/ Peder Laursen
Nørregade 14, Holstebro, tlf. 2 09 65

EDV. BENDTSEN
Aut. Volvo-forhandler
Herning, tlf. 4544

A. SCHULTZ PEDERSEN
Isenkram
Frederiksgade 38, Århus C, tlf. 2 66 33

PETER HOVE OG JØRGEN LANDBO
Thisted — Telefon *66

JØRGEN E. SVENSTRUP
Hadsund — *7 18 00

CONTINENTAL VIN-IMPORT
Grønnegade 5, Vejle, tlf. 39

ZEUNER'S KONDITORI
Søndergade 27, Horsens, tlf. 2 22 33

CARL BÆK OG SØN
El-installatører
Vestergade 33, tlf. Horsens 2 18 88

ENGELSK BEKLÆDNINGSMAGASIN
Søndergade 6—8, Horsens, tlf. 2 14 11

P. L. KVISTGAARD
Urmager, guldsmed og optiker
Nørregade 6, tlf. 2 01 66, Holstebro

HILMER THOMSENS BOGHADEL
Nørregade 13, tlf. Holstebro 2 01 44

FR. LANGES SLAGTERFORRETNING
Holstebro, tlf. 2 03 09

L. HEDEGAARD'S AUTOHANDEL
Østerport, Holstebro, tlf. 2 34 11

POUL ANDERSENS TØMMERHANDEL
Sønderlandsgade 11, Holstebro
Telefon 2 26 00

LUNDBAARD'S EKSPORTSLAGTERI
Struervej 60, Holstebro

**JENS JENSENS
SLAGTERFORRETNING**
Nørregade 56, tlf. Holstebro 2 34 77

SALON „HENNA“
Br. Seidelinsgade 7, Hjørring, tlf. 506

EINAR HØGSTED I/S
Aut. installatører
Søndergade 40, Frederikshavn

INSTALLATØR P. T. LARSEN
Slotsgade 45, Hillerød

**LUTHERSK MISSIONSFØRENINGS
HØJSKOLE**
v/ Johs. Christensen, Hillerød

P. O. POULSEN A/S
Havnen, Thisted - *950

A. HONORE & SØN
Isenkram
Lemvig - *2 15 66

LEMVIG APOTEK
Lemvig - *2 02 66

P. HASSELSTRØM
Møllevvej 67, Thisted, tlf. 868

**STØT KAMPEN FOR
KRÆFTENS BEKÆMPELSE**

**HADERSLEV BYS
SPARE- & LANEKASSE**

HUSTØMRERNES ANDELSSELSKAB
Esbjerg

AGRICOL A/S
Dansk Landbrugs Fryse- og Kølehus
Esbjerg

K. DIDERIKSEN
Speditør
Tværkajen, Esbjerg

RESTAURANT BØRSEN
Esbjerg

NORDBORG SPAREKASSE

MICHELSSEN & JACOBI
Nørregade 19, Haderslev

TAGE STILLING Fabrikant Rønde, telefon 7 10 96
HOLGER PEDERSEN Tømrermester Brabrand, tlf. Århus 6 03 63
STRANDGAARD's RUTEBILER Langdalsvej 15, Brabrand Tlf. Århus 6 01 93
TYPOGRAFERNES FAGFORENING Eckersberggade 17, Århus
S. B. V. VAREHUSET Ryesgade 18, Århus, tlf. 2 16 55
KAMPMANN MØLLER & HERSKIND Kystvej 5, Århus, tlf. 2 34 00
J. L. MØLLERS MØBELFABRIK Oddervej 202, Århus, tlf. 7 12 00
GUNNER THOMSEN Røde Mølle, Lisbjerg, Århus
KORNERUP, KOCK & BANG Havnegade 16, Århus, tlf. 3 11 66
PAUL HELM-PETERSEN Blomster en gros Åbogade 8, tlf. Århus 6 88 00
GREGERS PETERSEN Træløst- og bygningsartikler Århus Nordhavn, tlf. 3 64 11
VALD. B. OLESEN Murermester Gustav Wiedsvej 19, Århus, tlf. 3 54 50
PAHLMANN HAFSTRØM Tandteknik Brunsgade 29, Århus C, tlf. 3 33 18
ØDUM FØRSØGSSTATION v/ forstander Land Jensen Ødum pr. Århus
ENGELBREDTS SKOTØJSFORRETNING Søndergade 17, Århus, tlf. 2 32 33
M. MIKKELSEN & SØN Malerestere Museumsgade 2, Århus, tlf. 2 50 25
JENS KIRKEGAARD Tømrermester, Ans, tlf. 73
MØRKE MØBELSNEDKERI A/S Stationsvej 16 A, Mørke, tlf. 115
A. E. LAURITSEN Urmager, Ans by, tlf. 108
STØT DANSK ARBEJDE
DET DANSKE HEDESELSKAB Hjultorvet, Viborg
BANG-PEDERSEN's EFTF. Chokolade en gros Horsens, tlf. 2 26 88

FRED. FUHRMANN Bogbinderi Vindegade 100, Odense
SPARE- & LAANEKASSEN FOR KERTEMINDE OG OMEGN
SVENDBORG FINGARVERI Pasopvej 18, Svendborg
STORGAARDS REVISIONSKONTOR Østergade 64, Middelfart
A. C. HANSEN JUN. Kul og koks Middelfart

THE BORDEN COMPANY A/S Esbjerg
TH. LAURSEN's BOGTRYKKERI Tønder
REVISIONSFIRMAET E. FRANDSEN Kolding
CERES KORN- & FØDERSTOFFØRRETNING A/S Aabenraa
H. K. SURBALLE Manufakturhandel Helligkorsgade 6, Kolding
VESTJYSK AUTOMOBIL-LAGER A/S Varde

**FRYDENLUND
BYGGEFORRETNING**

Haslevej 5, Rønne

EJNAR JENSEN

Herreekvipering
Nexø

„TRIKOHL“

v/ fabrikant Svend Overgård
Algade 66, Vordingborg

GAARDE & SKJOLDBY

Bogtrykkeri
Sønderlundsvej 28, Roskilde

DANSK BIOGRAF REKLAME A/S

Gothersgade 175, København K.
Telefon Byen 5085

KOLLE & MØLGAARD

Rådgivende Ingeniør Firma
Gothersgade 43, København K.
Telefon Palæ 7717

**NORDEUROPEISK PAPIR CENTRAL
AKTIESELSKAB**

Hammerensgade 4, København K.
Telefon 14 39 92

**WALTRICH
AKTIESELSKAB**

Abildager 19—21, Glostrup - 96 55 88

**DÆKKO
PRESENNING KOMPAGNI**

Kig ind til
SOPHUS JENSEN & SØN
Algade, Vordingborg

HERRE- OG DRENKEEKVIPERING

v/ Børge Jensen
Torvegade 8, Faxe

CIGARFABRIKKEN
v/ Hjalmar Jørgensen, Faxe Ladeplads

**KYHL's OFFSET-REPRODUKTIONS-
ANSTALT**

Søborg Hovedgade 94, Søborg

HILLERØD METALSTØBERI

Hillerød

SJÆLLANDS EL MOTOR SERVICE

Hillerød

C. NORDLUND's BOGTRYKKERI

Slotsgade 3, Hillerød

AKSEL BRAUNER

Ure — Optik
Hovedvejen 83, Glostrup

BAGERMESTER I. C. BUDDE

Helsingørsgade, Hillerød

KIRK ELECTRIC A/S

Kirkebjergallé 86, Glostrup

HUNDESTED KULIMPORT A/S

Hundested

**TORBEN RUD WILLERUP's
BOGHADEL, Vordingborg**

H. SVENDSEN

Slagtermester, Faxe Ladeplads

MØNSTERBAGERIET

v/ Henry Andersen
Hovedgade 13, Hvalsø

SPORTSMAGASINET

Ringstedgade 4, Roskilde

FAXE FRØHANDEL

Faxe

Manufakturhandler
ERNST CHRISTENSEN
Hovedgaden 47, Birkerød

W. MANNICHES EFTF
Tobaksfabrik, Skomagergade 3, Roskilde

CYKLEFORRETNINGEN „HAMLET“

v/ Henrik Larsen
Nørregade 26, Køge

IVER H. IVERSEN
Statsaut. revisor
Allégade 24 A, Københ. F, tlf. HI 1895

**KAMMERATERNES HJÆLPEFOND
ER RASKE KAMMERATERS**

**HILSEN
TIL DE SYGE**

Kongelig Hofleverandør
ODENSE VIN KOMPAGNI A/S
(VINGAARDEN A/S)

ODENSE AARHUS ESBJERG KØBENHAVN

**SPARE- OG LAANEKASSEN
FOR BOGENSE OG OMEGN**

SØRENSEN & MEKLENBORG

Landinspektører
Kongensgade 71, Odense

NIELS ISAKSEN

Herre- og drengreekvipering
Østergade 4, Fåborg

hvor fru Thorsen er, er der steder nok, hvor jeg kan få det at vide, og jeg skal nok finde hende“.

Og dermed var han gået og havde hugget døren i efter sig.

„Efter dette“, sagde Agnes, „holdt jeg ikke af at gå ind i lejligheden; men gav fru Sørensen nøglerne og bad hende finde kufferter og tøj. Vi bar det alt sammen ind i hendes soveværelse, og der stod jeg så og pakkede det ned. Og det var godt, at vi var så forsigtige, for lige da vi havde fået det altsammen flyttet, og fru Sørensen gik og flyttede blomsterne ind til sig, kom en shalburgmand op.

„Hvad foregår her“, havde han spurgt.

Fru Sørensen fortalte i en ærgerlig tone, at der var blevet ringet, om hun ikke nok ville flytte blomsterne ind til sig, da fru Thorsen var borrejt.

„Hvem ringede?“ spurgte han.

„Det var en veninde til fru Thorsen“, svarede hun.

„Så er fuglen vel fløjet til Sverige“, sagde han og fløjtede.

„Ja, jeg tænker det“, kom det samtykkende fra fru Sørensen, og så gled han til deres store lettelse.

„Men kufferterne blev stående hos fru Sørensen, da jeg havde fået dem pakket“, fortalte Agnes, „og nu vil fru Sørensen prøve at sende dem efter os, når hun får fri bane“.

„Nu tror de jo nok“, henvendte hun sig til Inga, „at du er nået til Sverige, og opgiver at holde huset under observation, og ærlig talt er det ikke også bedst, at du kommer derover?“.

Inga så ulykkelig ud. „Så kan jeg ikke hjælpe Thor og får slet ingen underretning om noget som helst“.

„Det får du måske heller ikke alligevel“, mumlede Agnes stille ved sig selv, uden at Inga hørte det.

Dagen efter rejste de til Kolding.

OKKUPATIONEN

Markus Bjarnason: Danmark under besættelsen 1940—45. 270 sider, illustreret, indbundet 26,75 kr. Gyldendal

Som tidligere omtalt udskrev Gyl-

dendal en konkurrence om, hvem der kunne skrive den bedste bog om ovenstående emne. Vinderen blev den grønlandske lærer Markus Bjarnason. Sådan set er Grønland et godt sted at skrive en sådan bog, når man hjemme har deltaget i eller iagttaget alle begivenhederne. Man kan så på afstand sidde og sætte tingene i et passende forhold til hinanden.

Den foreliggende bog fremtræder som en særdeles veltilrettelagt og velskrevet bog. Den indledes med en meget fyldig indholdsfortegnelse, der samtidig kan fremtræde som en ret fyldig disposition over hovedbegivenheder og velegnet fortællestof i okkupationstidens fem år.

En del af stoffet er mærket med stjerne, idet man vil anbefale det som læsestof.

Stikprøver i bogen viser, at forfatteren har sat sig grundigt ind i sit emne. Han bringer fremstillingen i et letlæseligt sprog, der spiller på det ordforråd, der må forudsættes velkendt af elever fra og med 8. skoleår. Derved bliver bogen også egnet for voksne, idet der intet sted er kørt på babysprog.

Som noget ret nyt er Grønland, Island og Færøerne taget med. Litteraturlisten deles op i bøger, egnet for elever og bøger, egnet for læreren. Der anvises nogle lydband og plader. Filmlisten synes dog for kort. Tidstavlen er særdeles nyttig.

Man synes at have gjort sig umage for at få alt væsentligt med, og man gætter som anmelder på, at forlaget har sat en hel gruppe af medarbejdere på opgaven for at kunne lægge det helt rigtige på bordet. Der er naturligvis taget et vist hensyn til at få det handlingsmættede med, hvad der retfærdiggør den relativt udførlige omtale af Churchill-gruppen. Man kunne uden skade godt have ofret lidt plads på Folke Bernadotte. Det er nok lidt flot bare at nævne hans navn.

Alt i alt er bogen en god gave til den danske skole. Den vil være særdeles egnet i ungdomsskolen og i aftegningskolerne, såvel som bog for lærerne som for deltagerne.

F-k.

Dagbogsblade

21/12.

DRONNING INGRID PÅ BESØG PÅ 4. MAJ-KOLLEGIET I AABENRAA

AABENRAA. Dronning Ingrid, der onsdag eftermiddag i bil ankom til Gråsten slot, aflagde i formiddags besøg på 4. maj-kollegiet i Aabenraa.

Kollegiet er netop blevet færdigbygget og selve indvielsen finder antagelig sted den 4. maj 1966.

Dronning Ingrid blev på kollegiet modtaget af formanden for bestyrelsen, overlæge, dr. med. Jens Wollesen, Aabenraa, og til stede var blandt andre amtmand C. A. Vagn-Hansen og borgmester Erik Jessen, Aabenraa, næstformanden i frihedsfonden, arkitekt Hakon Stephensen, København, og kollegiets arkitekt Per Christiansen, Esbjergærde.

Der er 35 værelser på kollegiet, som har kostet ca. 2 mill. kr. at opføre, og den selvejende institution bliver gældfri, oplyste overlæge Jens Wollesen, idet der er indkommet en række gaver fra hele landet.

Under besøget overrakte dronning Ingrid som personlig gave et beløb til formanden for kollegiet, dr. med. Jens Wollesen, med ønsket om, at pengene måtte blive anvendt til indretning af et værelse, der skal bære kong Christian den tiendes navn.

Aabenraa kommune har skænket grunden og 500.000 kr. og frihedsfonden 400.000 kroner.

Under besøget overrakte dronningen en check på 3.000 kr. til brug for udsmykning af „Christian X's værelse“.

14/1.

TRE TYSKE SS-BØDLER ANHOLDT I MÜNCHEN

MÜNCHEN. Den tidligere SS-brigadefører og chef for det tyske sikkerhedspoliti i Nederlandene under anden verdenskrig, Wilhelm Harster, er blevet arresteret, meddelte myndighederne i München i går.

Harster er mistænkt for meddelagtighed i mord på 83.000 mennesker. Sammen med ham er hans to medarbejdere, Wilhelm Zöpf og Gertrud Slottke, blevet arresteret for at have medvirket ved mord i 94.328 tilfælde.

Harster, der efter sit ophold i Nederlandene fra 1940—43 var blevet forflyttet til Italien, blev efter krigen udleveret til hollænderne, hvor han blev idømt 12 års tugthus. Allerede 1955 blev han løsladt og udvist til Vesttyskland, hvor det lykkedes ham at blive embedsmand i Bayern. Han avancerede hurtigt til overregeringsråd i indenrigsministeriet og blev pensioneret i 1963 „på grund af sygdom“.